

สิทธิแบบนี้ก็มีด้วยนะ

คนเราหากอยู่ดีมีสุขกินอิ่มนอนอุ่นไม่มีความเดือดเนื้อร้อนใจ หรือไม่ถูกละเมิดสิทธิแล้วละก็ ไม่มีทางที่จะลุกขึ้นมาร้องทุกข์หรือเรียกร้องพิทักษ์สิทธิของตน แต่ในบางครั้งการได้รับรู้ถึงสิทธิต่าง ๆ ไว้บ้างก็ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและส่วนรวมได้นะค่ะ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ตราขึ้นมาเพื่อรองรับสิทธิได้รู้ของประชาชน ๒ ด้าน คือ **ด้านการเมือง** เพื่อจะได้รู้ว่าการปกครองเป็นไปอย่างไร สามารถตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ และเสนอความคิดเห็นได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐอันจะนำไปสู่การบริหารราชการที่มีความโปร่งใส อีกด้านหนึ่งคือ **พิทักษ์สิทธิประโยชน์** เพราะกฎ ระเบียบทางปกครองต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รับรู้เพื่อทราบถึงเนื้อหาสาระและแนวทางการดำเนินการหรือการใช้สิทธินั้น ๆ

สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ มีมากมายแต่ที่แน่ ๆ คือ คุณอยากรู้ข้อมูลข่าวสารอะไรที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐคุณสามารถรู้ได้เกือบทุกเรื่อง เพราะหลักการของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ **“เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”** แม้ว่าคุณจะเป็นผู้ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องนั้นก็ยังสามารถขอดูข้อมูลได้ สิทธิต่าง ๆ ที่ว่านั้น ได้แก่ สิทธิได้รู้และสิทธิตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการ สิทธิได้รู้ด้วยการขอสำเนาข้อมูลข่าวสารของราชการ สิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกรณีมีส่วนได้เสีย สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ สิทธิอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ และสิทธิได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เป็นต้น โดยข้อมูลทั้งหมดทั้งหมดสามารถศึกษาอ่านเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ www.oic.go.th หรือจะขอรับหนังสือหรือเอกสารเผยแพร่ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๗๙ โทรสาร ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๙๘

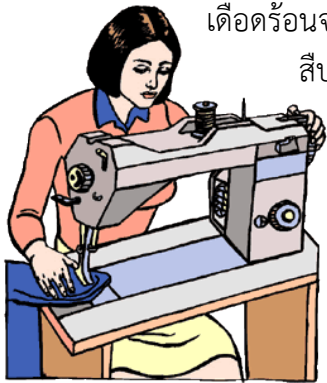

สำหรับการใช้สิทธินี้ขอยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ประชาชนต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่องหนึ่งเรื่องใดให้ศึกษาก่อนว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับและอยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งใด แต่หากไม่ทราบจริง ๆ ให้ไปยื่นคำขอดูข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ ณ หน่วยงานของรัฐที่อยู่ใกล้และสะดวกที่สุด เพราะกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับคำขอจะต้องให้คำแนะนำที่ถูกต้องเพื่อประชาชนจะได้ไปยื่นขอต่อหน่วยงานที่ควบคุมข้อมูลนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อประชาชนได้ไปใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารต่อหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารนั้นแล้ว หากว่าหน่วยงานของรัฐทำเพิกเฉยไม่พิจารณาคำขอในเวลาอันควร ให้ประชาชนติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาและใช้เวลาแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการพอสมควร หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการดำเนินการใด ๆ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ อีกกรณีคือ การใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ได้มีคำขอ หรือหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่รับฟังคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารซึ่งบุคคลผู้คัดค้านทราบว่าตนมีประโยชน์ได้เสีย หรือหน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้องตามที่จริงและ

เจ้าของข้อมูลนั้นได้ยื่นคำขอเป็นหนังสือให้แก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ทั้งสามกรณีดังกล่าวประชาชนมีสิทธิยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแล้วรอฟังผลการพิจารณาภายในเวลา ๖๐ วัน การยื่นหนังสือร้องเรียนและอุทธรณ์จะยื่นด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ก็ได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีผลบังคับใช้หลายคนรู้และใช้สิทธินั้นแล้ว แต่ก็ยังมีอีกหลายคนที่ยังไม่รู้และไม่เคยใช้สิทธิดังกล่าว ในโอกาสนี้จะขอแนะนำตัวอย่างของผู้ที่ใช้สิทธิและผลลัพธ์จากการใช้สิทธิมาแนะนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาเป็นแนวทางหรือทำความเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยจะนำกรณีศึกษาจากเรื่องใกล้ ๆ ตัวก่อนค่ะ

เรื่องมีอยู่ว่า นาง ข. ซึ่งอาศัยอยู่ข้างบ้านนางสาว ก. ประกอบธุรกิจเย็บผ้าตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ได้สร้างความเดือดร้อนรำคาญและผลกระทบทางเสียงให้แก่นางสาว ก. เป็นอย่างมาก นางสาว ก. จึงได้ร้องเรียนต่อสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ แต่ไม่ได้รับการแก้ไข จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่ก็ยังไม่เป็นผลอีก ปัจจุบันนางสาว ก. ยังคงได้รับความเดือดร้อนรำคาญจึงไปฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายจากคู่กรณี ต่อมานางสาว ก. ได้รับแจ้งจากสำนักงานเขตลาดพร้าวว่ามีบุคคลจำนวน ๒ รายซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยข้างเคียงแจ้งว่าไม่ได้รับความ

เดือดร้อนจากการเย็บผ้าของนาง ข. นางสาว ก. ต้องการทราบว่าคุณคนทั้ง ๒ รายคือใคร เพื่อนำไปสืบพยานในศาลว่าเหตุใดบุคคลทั้งสองจึงไม่ได้รับความเดือดร้อน จึงได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการเขตลาดพร้าวเพื่อขอข้อมูลรายชื่อบุคคลดังกล่าว สำนักงานเขตลาดพร้าวปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากอาจมีผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูลและเจ้าของข้อมูลไม่ประสงค์ให้เปิดเผยข้อมูลของตนต่อบุคคลอื่น ตามมาตรา ๑๕ (๔) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ นางสาว ก. จึงยื่นหนังสือถึงประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ตลอดจนคำชี้แจงของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดได้ข้อเท็จจริงตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว นอกจากนี้ผู้แทนสำนักงานเขตลาดพร้าวยังชี้แจงเพิ่มเติมว่าผู้อุทธรณ์กับคู่กรณีมีเรื่องร้องเรียนกันหลายกรณี สำนักงานเขตลาดพร้าวไม่ต้องการให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเดือดร้อนจึงไม่เปิดเผยข้อมูลรายชื่อบุคคลทั้ง ๒ ราย คณะกรรมการวินิจฉัยฯ เห็นว่าข้อมูลรายชื่อบุคคลจำนวน ๒ รายนั้น มีลักษณะเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น ตามมาตรา ๑๕ (๖) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับรายชื่อดังกล่าวไม่มีผลต่อการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความเดือดร้อนรำคาญของผู้อุทธรณ์ การที่สำนักงานเขตลาดพร้าวปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจึงชอบแล้ว ดังนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายจึงยกอุทธรณ์

การใช้สิทธิที่มีเป็นสิ่งที่ทำได้แต่จะดีกว่าไหมหากคุณจะใช้สิทธิในการเป็นเพื่อนบ้านที่ดีเอื้อเพื่อแผ่แผ่ถ้อยทีถ้อยอาศัยต่อกันและไม่ไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น บางทีคุณอาจจะได้ทั้งมิตรภาพ ความปลอดภัย ความเข้มแข็ง และความมั่นคงของชุมชนก็ได้นะคะ

